

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про індексацію грошових доходів населення

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, N 42, ст.551)

{ Вводиться в дію Постановою ВР N 1283-XII ([1283-12](#)) від 03.07.91, ВВР, 1991, N 42, ст.552 }

{ Дію Закону зупинено з грудня 1992 року згідно з Декретом N [7-92](#) від 09.12.92, ВВР, 1993, N 5, ст. 34 }

{ Дію Закону відновлено у зв'язку з втратою чинності Декрету N [7-92](#) від 09.12.92 на підставі Закону N [534/96-ВР](#) від 21.11.96, ВВР, 1997, N 4, ст. 23 }

{ В редакції Закону N [234/97-ВР](#) від 25.04.97, ВВР, 1998, N 2, ст. 2 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законом N 3027-III ([3027-14](#)) від 07.02.2002 - набирає чинності 01.07.2002 року, ВВР, 2002, N 26, ст.174 }

{ В редакції Закону N 491-IV ([491-15](#)) від 06.02.2003, ВВР, 2003, N 15, ст.111 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами N 2505-IV ([2505-15](#)) від 25.03.2005, ВВР, 2005, N 17, N 18-19, ст.267

N 107-VI ([107-17](#)) від 28.12.2007, ВВР, 2008, N 5-6, N 7-8, ст.78
- зміни діють по 31 грудня 2008 року }

{ Додатково див. Рішення Конституційного Суду N 10-рп/2008 ([v010p710-08](#)) від 22.05.2008 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законом N 5463-VI ([5463-17](#)) від 16.10.2012 }

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні основи підтримання купівельної спроможності населення України в умовах зростання цін з метою дотримання встановлених Конституцією України ([254к/96-ВР](#)) гарантій щодо забезпечення достатнього життєвого рівня населення України.

Стаття 1. Визначення термінів

Для цілей цього Закону терміни вживаються в такому значенні:

індексація грошових доходів населення - встановлений законами та іншими нормативно-правовими актами України механізм підвищення грошових доходів населення, що дає можливість частково або повністю відшкодувати подорожчання споживчих товарів і послуг;

індекс споживчих цін - показник, що характеризує динаміку загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання;

поріг індексації - величина індексу споживчих цін, яка надає підстави для проведення індексації грошових доходів населення.

Стаття 2. Об'єкти індексації грошових доходів населення

Індексації підлягають грошові доходи громадян, одержані ними в гривнях на території України і які не мають разового характеру:

пенсії;

стипендії;

оплата праці (грошове забезпечення);

суми виплат, що здійснюються відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

суми відшкодування шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, а також суми, що виплачуються особам, які мають право на відшкодування шкоди в разі втрати годувальника.

Кабінет Міністрів України може встановлювати інші об'єкти індексації, що не передбачені частиною першою цієї статті.

Соціальні виплати, що мають цільовий і разовий характер (допомога при народженні дитини, допомога на поховання, матеріальна допомога, одноразова допомога при виході на пенсію тощо), а також допомога у зв'язку з вагітністю і пологами індексації не підлягають. Підтримка купівельної спроможності провадиться шляхом підвищення розміру зазначених виплат. { Частина третя статті 2 в редакції Закону N 107-VI ([107-17](#)) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 ([v010p710-08](#)) від 22.05.2008 }

Підтримка купівельної спроможності соціальних виплат, які визначаються залежно від прожиткового мінімуму, здійснюється шляхом перегляду їх розміру у зв'язку із зростанням прожиткового мінімуму відповідно до законодавства. { Частина статті 2 в редакції Закону N 107-VI ([107-17](#)) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 ([v010p710-08](#)) від 22.05.2008 }

Індексації підлягають грошові доходи населення у межах прожиткового мінімуму, встановленого для відповідних соціальних і демографічних груп населення.

Стаття 3. Обчислення індексу споживчих цін

Індекс споживчих цін обчислюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики, і не пізніше 10 числа місяця, що настає за звітним, публікується в офіційних періодичних виданнях.

{ Стаття 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5463-VI ([5463-17](#)) від 16.10.2012 }

Стаття 4. Підстави для проведення індексації

Індексація грошових доходів населення проводиться в разі, коли величина індексу споживчих цін перевищила поріг індексації, який встановлюється в розмірі 101 відсотка.

Обчислення індексу споживчих цін для індексації грошових доходів населення провадиться наростаючим підсумком, починаючи з місяця введення в дію цього Закону.

Для проведення подальшої індексації грошових доходів населення обчислення індексу споживчих цін починається за місяцем, у якому індекс споживчих цін перевищив поріг індексації, зазначений у частині першій цієї статті.

Підвищення грошових доходів населення у зв'язку з індексацією здійснюється з першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому опубліковано індекс споживчих цін.

У разі якщо грошові доходи населення підвищено з урахуванням прогнозного рівня інфляції випереджаючим шляхом, при визначенні обсягу підвищення грошових доходів у зв'язку із індексацією враховується рівень такого підвищення у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. { Статтю 4 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом N 2505-IV ([2505-15](#)) від 25.03.2005 }

Стаття 5. Джерела коштів на проведення індексації грошових доходів населення

Підприємства, установи та організації підвищують розміри оплати праці у зв'язку з індексацією за рахунок власних коштів.

Підприємства, установи та організації, що фінансуються чи дотуються з Державного бюджету України, підвищують розміри оплати праці (грошового забезпечення) у зв'язку з індексацією за рахунок власних коштів і коштів Державного бюджету України.

Об'єднання громадян підвищують розміри оплати праці за рахунок власних коштів.

Індексація пенсій, інших виплат, що здійснюються відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, інших видів соціальної допомоги проводиться відповідно за рахунок Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, за рахунок коштів Державного бюджету України.

Індексація стипендій особам, які навчаються, проводиться за рахунок джерел, з яких вони сплачуються.

Стаття 6. Державні гарантії підвищення грошових доходів населення у зв'язку із зростанням цін

У разі виникнення обставин, передбачених статтею 4 цього Закону грошові доходи населення визначаються як результат добутку розміру доходу, що підлягає індексації в межах прожиткового мінімуму для відповідних соціальних і демографічних груп населення, та величини індексу споживчих цін.

Порядок проведення індексації грошових доходів населення визначається Кабінетом Міністрів України ([1078-2003-п](#)).

{ Текст статті 6 в редакції Закону N 107-VI ([107-17](#)) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 ([v010p710-08](#)) від 22.05.2008 }

Стаття 7. Індексація грошових доходів населення за рішенням органів місцевого самоврядування

За рішенням органів місцевого самоврядування за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету може здійснюватися індексація грошових доходів населення з урахуванням

регіонального індексу споживчих цін, якщо він не нижчий, ніж у цілому по Україні, та в межах регіонального прожиткового мінімуму для працездатної особи, затвердженого в розмірі, не нижчому від встановленого відповідно до Закону України "Про прожитковий мінімум" ([966-14](#)).

Стаття 8. Порядок перегляду розмірів державних соціальних гарантій та гарантій оплати праці

Перегляд розмірів державних соціальних гарантій та гарантій оплати праці відповідно до умов, визначених цим Законом, здійснюється уповноваженими на це органами протягом місяця, у якому виникли підстави для перегляду.

За наявності підстав, визначених цим Законом, право населення на реалізацію зазначених гарантій не залежить від прийняття рішень відповідними органами.

Стаття 9. Порядок фінансування здійснення індексації грошових доходів населення

Індексація грошових доходів населення здійснюється за місцем їх отримання за рахунок відповідних коштів.

У разі коли дохід, що виплачується одним підприємством, установою, організацією, формується з різних джерел, сума додаткового доходу від індексації виплачується за рахунок кожного джерела пропорційно його частці в загальному доході.

Стаття 10. Порядок врахування об'єктів індексації

Індексація доходів працюючого населення проводиться за основним місцем роботи. Доходи від роботи за сумісництвом, на умовах погодинної оплати поза основним місцем роботи індексуються в розмірі, що з урахуванням оплати праці за основним місцем роботи не перевищує прожиткового мінімуму для працездатної особи.

Оплата праці студентів та учнів денних відділень навчальних закладів індексується в розмірі, що з урахуванням стипендії не перевищує прожиткового мінімуму для працездатної особи.

Пенсія працюючих пенсіонерів індексується в розмірі, що з урахуванням оплати праці не перевищує прожиткового мінімуму для працездатної особи.

{ Частина четверту статті 10 виключено на підставі Закону N 107-VI ([107-17](#)) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 ([v010p710-08](#)) від 22.05.2008 }

Стаття 11. Участь громадськості в роботі по підготовці проведення індексації грошових доходів населення

Представники професійних спілок та їх об'єднань, жіночих, молодіжних, ветеранських громадських організацій та громадських організацій споживачів беруть участь у спостереженнях за зміною цін і тарифів на товари та послуги, що реалізуються населенню, та у спостереженнях за зміною рівнів заробітної плати працівників галузей народного господарства.

Порядок участі представників громадських організацій у зазначених спостереженнях ([39-2005-п](#)) визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12. Громадські експертні ради з питань індексації

При Кабінеті Міністрів України, обласних державних адміністраціях, виконавчих органах міських рад міст Києва та Севастополя за участю представників органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування і громадських організацій, зазначених у статті 11 цього Закону, можуть створюватися громадські експертні ради з питань індексації

{ Текст статті 12 в редакції Закону N 5463-VI ([5463-17](#)) від 16.10.2012 }

Стаття 13. Гласність у роботі по встановленню індексу споживчих цін

Щомісячні звіти центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики, про результати спостережень за зміною цін і тарифів на товари та послуги, що реалізуються населенню, та про результати спостережень за зміною рівнів заробітної плати працівників галузей економіки публікуються в газеті "Урядовий кур'єр".

{ Стаття 13 в редакції Закону N 5463-VI ([5463-17](#)) від 16.10.2012 }

Стаття 14. Контроль за додержанням законодавства про індексацію грошових доходів населення

Контроль за додержанням законодавства про індексацію грошових доходів населення здійснюється відповідними державними органами, органами місцевого самоврядування.

{ Стаття 14 із змінами, внесеними згідно з Законом N 5463-VI ([5463-17](#)) від 16.10.2012 }

Стаття 15. Відповідальність за порушення законодавства про індексацію грошових доходів населення

За порушення законодавства про індексацію грошових доходів населення винні особи притягаються до відповідальності відповідно до закону.

Стаття 16. Порядок вирішення спорів з питань індексації грошових доходів населення

Спори, що виникають з питань індексації грошових доходів населення, вирішуються у судовому порядку.

Стаття 17. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2003 року.
2. До приведення законодавства України у відповідність із цим Законом закони та інші нормативно-правові акти застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону.
3. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:
  - внести до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом;
  - привести свої рішення у відповідність із цим Законом;
  - забезпечити приведення центральними органами виконавчої влади прийнятих ними нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Голова Верховної Ради Української РСР

Л.КРАВЧУК

м. Київ, 3 липня 1991 року
N 1282-XII